

EN GLOBAL TÄNKARE UR TIDEN

Tidigt på morgonen den 29. januari gick Bror Pettersson ur tiden bruten av en längre tids sjukdom. Han var född i Kuopio den 13.9.1895. Han blev 96 år gammal.

Efter faderns frånfalle flyttade familjen till föräldrarnas hemstad Jakobstad där Borr Pettersson avlade studentexamen vid Svenska läroverket 1916. Under tiden i Jakobstad grundlades intresset för biologi och böcker. Han skaffade sin första bok med inkomster från propsinsamling på Alholmen. Boken, Fågelatlas för barn och ungdom (1907), finns ännu kvar i det stora privata bibliotek som han under åren envetet samlade.

Efter studier vid Helsingfors universitet i botanik, zoologi och genetik avlade han filosofie kandidatexamen 1934. Licensiat blev han 1940 då han också disputerade med en avhandling om växters spridningsbiologi. 1944 gifte han sig med Ärla Backman.

Bror Pettersson var framförallt intresserad av etno-botanik. D.v.s. hur människan påverkar växternas spridning över jordklotet. I sina studier använde han sig av skenbart enkla metoder som t.ex. pollenfällor på hustak i Helsingfors för att åskådliggöra också långväga, östliga arters spridning.

Under tiden långt före massturismens tidevarv företog han resor till Tyskland, Österrike, Estland, Norge, Kanada, Sudan, Egypten och Kanarieöarna. Resan till Kanarieöarna 1947 kom att resultera i en upptäckt som ledde fram till nya forskningsrön kring färgförändringar orsakade av mutationer hos växter av släktet *Viola*.

Han upptäckte att växter som levde nära områden med stor vulkanisk aktivitet påfallande ofta hade färgförändringar. Som exempel på hans enkla, men samtidigt geniala metoder, lyckades han åstadkomma, på konstgjord väg, samma förändringar hos blommor vars frön hade behandlats med värme från ett vanligt brännglas. Upptäckten publicerade han senare i *Nature*, en för finländska forskare ovanlig tidskrift.

Bror Pettersson var under åren 1939—1965 anställd som intendent vid botaniska museet vid Helsingfors universitet. Under åren 1940—1960 fungerade han även som lärare i biologi och geografi bl.a. vid Svenska Normalium.

Vid den Internationella Botanikkongressen i Stockholm 1950 fungerade Bror Pettersson som vicepresident. Han var hedersmedlem i Nordenskiöld-samfundet i Finland och hade flera artiklar införda i samfundets tidskrift.

Förutom sin vetenskapliga produktion gav sig Bror Pettersson tid att popularisera sin vetenskap i form av tidningsartiklar i dags- och veckopressen. I *Allas* krönika införde han artiklar med kulturhistoriska betraktelser och kåserier under pseudonymen Sven Vandrare och Res-Per.

Hans breda intresse för kultur visar också en artikel om kinesisk lyrik som infördes i Ultra på trettioalet. Efter pensionering 1964 flyttade familjen till Borgå.

Det biologiska intresset går igen i Bror Petterssons boksamling som vid hans frånfalle består av närmare 12.000 band. Förutom böcker om etnobotanik finns det även örtaböcker, floror från avlägsna länder, ordböcker om växtnamn, klassiska reseskildringar och beskrivningar över upptäcktsresor. Ett speciellt intresse hade han för Kina varför böcker om landet finns rikligt företrädda.

1989 donerade han hela sin tidskriftssamling till Ostrobothnia Australis i Vasa. Hela hans bibliotek kommer småningom också att flyttas upp till Vasa till Ostrobothnia Australis' naturvetenskapliga museum där det bevaras separat som FD Bror Petterssons boksamling.

Med Bror Pettersson går en varm, vänlig själ ur tiden. Åtskilliga är de bekanta till mig inom forskarkretsar i Helsingfors som intygat att närhelst man hade problem, stora som små, så gav sig Bror Pettersson sig tid till att analysera och hjälpa. Ofta hittade han goda referenser som inte kunde uppåddas på annat håll i sitt eget stora bibliotek.

Jag kom att få förmånen att träffa honom flera gånger.

Diskussionerna vid dessa tillfällen kom att röra sig kring etnobotanik och väldigt ofta kring människans negativa påverkan på miljön. Vid dessa tillfällen märkte jag att nationsgränser var för honom av underordnad betydelse. Han såg verkligen på människosläktets vandring på jorden som en global företeelse.

Bror Pettersson sörjes närmast av maka och son.

Thomas Öhman

Elin Nelin född 19.4.1900 i Vasa avled den 27.4. 1991. Hon kallades till medlem av Ostrobothnia Australis den 4.2.1952 och var på så vis en av våra äldsta medlemmar.

Under en lång följd av år fungerade hon som värdinna på OA:s möten. Först som ordinarie värdinna senare som hedersvärdinna — en titel som ingen annan innehåft.

Vi minns Elin som en samvetsgrann medlem. Få var de möten hon missade och ofta hade några vänliga ord att säga om mötesgästerna.

En varm själ gick ur tiden.

T.Ö.